

Posudek vedoucího práce na bakalářskou práci sl. PETRY MAJEROVÉ
Menšinový romský funkcionář Čeněk Růžička, reflexe vlastních
aktivit na základě orálně historických interview. Praha: UK v Praze,
Fakulta humanitních studií 2010, 103 s., fotografické přílohy,
přepisy rozhovorů.-

Bakalářská práce sl. Majerové s poněkud nepružným názvem (doporučovala bych jeden až dva podtituly) vznikla na základě dlouhodobější spolupráce začínající antropoložky s respondentem. Na úvod je třeba předeslat, že se kolegyni podařilo vytvořit atmosféru důvěry, a získat tak rozsáhlý a vysoce zajímavý materiál (již jen přepisy rozhovorů musely být časově značně náročné). Nešlo však jen o materiál z jednoho polostrukturovaného rozhovoru a dvou orálně-historických interview, jak autorka uvedla, ale také o data získaná z telefonických rozhovorů a z korespondence s respondentem. Data ze zúčastněného pozorování byla rovněž sbírána nejen na pietním aktu v Letech v květnu 2000, jak sl. Majerová zaznamenala, ale i v průběhu vedení rozhovorů. Data z veřejných slyšení v Senátu byla pak doplněna daty z menšinového tisku.

Kolegyně měla šťastnou ruku při výběru osobnosti; Čeněk Růžička dnes bezesporu náleží k profilujícím romským funkcionářům, i při výběru problému; téma menšinových elit patří dnes k aktuálním badatelským úkolům. Přitažlivost tématu zvýšila sl. Majerová i jeho ukotvenost ve vysoce perspektivní oral history. Vlastním výzkumným problémem se tak stala sebereflexe volby role menšinového funkcionáře s profilujícím zájmem o holocaust. Tuto volbu studentka logicky vysvětluje z rodinných i společenských východisek. Vzhledem k tomu, že se romský funkcionář Růžička zrodil ze zájmu o holocaust vlastní rodiny, vřadila autorka do práce zdařilou kompilaci vybraných historických, antropologických, sociologických aj. titulů věnovaných perzekuci Romů během druhé světové války a přehled osudů míst v protektorátu spojených s perzekucí Romů. Druhým důvodem je ta skutečnost, že se Růžička vůči této literatuře a vůči využití míst vyhraňuje, buduje na ní svou identitu i identitu romské menšiny. Studentka se pokusila rovněž o sestavení Růžičkovy reflexe minulosti. Důležitou součástí práce je i zmapování jeho „holocaustových“ i „mimoholocaustových“ aktivit.

Přes mnohá pozitiva má však práce i některé nedostatky. Na čtenáře může působit velmi rušivě již příliš roztržitý obsah s množstvím podtitulů; méně by bylo více. Naopak větší pozornost mohla být věnována odborné literatuře k oral history a propojení teoretických poznatků s vlastní empirickou částí (za zpracování byla stála např. epizodická složka paměti Čeňka Růžičky a jeho matky, otázka tabuizace apod.). Je také škoda, že autorce nevybyl čas na úvahy o paměti a motivaci druhé postholocaustové generace (téma je zpracováváno především pro židovské přeživší). I krásné téma romských hodnot, které se z výzkumu „vylouplo“, mohlo být námětem pro širší úvahy o romské identitě. Hodnocení romského holocaustu menšinou mohlo být ještě šířeji rozebráno jako součást vyjednávací strategie s většinou. Romská pamětní místa mohla být vetknuta do dnes velmi využívaných teorií o místech paměti. Řečeno jinak; na určitých místech práce převládá popis materiálu nad jeho rozbořením, jakkoliv šlo o úctyhodnou sumu dat, která byla přehledně utříděna. Celkové strukturu práce by pak prospěly určité stříhy (části o Růžičkově pohledu na profesionální dějiny romského holocaustu a obecně na menšinovou romskou historii mohly být zařazeny až na závěr). Řada věcí pak volala po větší erudici či eleganci (viz např. baterie otázek na s. 10), stylistické obratnosti. Jistým faux pas jsou i pravopisné chyby, které prostoupily práci.

Závěrem je třeba konstatovat, že studentka shromáždila velkou sumu mimořádně zajímavého materiálu, který převážně dobře utřídila (příkladně v případě fází Růžičkova zájmu o romský holocaust). V žádném případě nešlo přitom o jednoduchý terén. Ve své práci ukázala zdařile typ romského funkcionáře, jeho myšlenkový svět, jeho škálu aktivit i promýšlení dějin. Vzhledem k výše zmíněným nedostatkům bych však spíše než jako slabou výbornou hodnotila práci jako ŠPIČKOVOU VELMI DOBROU. Studentka má cit pro terén (o tom svědčí i protokoly pozorování), je velmi pracovitá, a je tedy žádoucí, aby ve vysoce aktuálním výzkumu pokračovala.

V Praze 10. října 2010

doc. PhDr. Blanka SOUKUPOVÁ, CSc.